

בס"ד כו' מרחשוון תשפ"ז 6.11.26

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה (כג,א)

"וַיִּהְיוּ" בגימטריא **שלושים ושבע** כתב "דעת זקנים", נרמז- בזה, כי ימי חייה היו שלושים ושבע שנים, משנולד יצחק, שהרי בגיל תשעים נולד יצחק ועד סוף ימי ימיה מאה עשרים ושבע שנים עולים שלושים ושבע שנים שהם ימי חייה, כי קודם לכן לא היו חייה חיים, כי מי שאין לו בנים חשוב כמת. והנה מקור הדברים שמי שאין לו בנים חשוב כמת הוא בנדרים (סד): שם הוזכרו עוד שלשה: 'ארבעה חשובים כמתים אלו הן: עני, סומא, ומצורע ומי שאין לו בנים'.

וביאר רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל בספרו שיחות מוסר מדוע כל הארבעה הללו חשובים כמת. כי המכנה המשותף של כל הארבעה שאינם נותנים ומעניקים לזולת. "מצורע חשוב כמת" שהרי נאמר בו "בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ" (ויקרא יג,מו) וכן "סומא חשוב כמת", שבלא חוש הראייה אינו מסוגל להרגיש את זולתו, וכמי ששרוי לבדו בעולם, והבודד כמת יחשב. וכן "מי שאין לו בנים" ולכאורה מה חסר לזה, והרי כל תענוגות העולם לרשותו? אלא שטבעו של אדם להיטיב בעיקר עם בניו, ואין אדם בעולם שיכול לקבל הטבות כשם שיכולים בניו של אדם לקבל מאביהם, ובאין אפשרות להיטיב עם הזולת, הרי זה גם כן חשוב כמת. וכן ה"עני חשוב כמת" לא מפני שחסר לו עצמו, אלא משום שאין ביכולתו לתת לזולתו כלום. לכן הקב"ה שהוא נותן באופן תמידי נקרא "חי העולמים" כי הנתינה היא החיות. **('נחלת שדה' גיליון 618)**

וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ (כג,ג)

יש להבין, מדוע לא כתוב "מעל מתו", מהו הדגש "פְּנֵי מֵתוֹ"? מתרץ **רבי יהונתן אייבשיץ**, הגמ' בעבודה זרה (דף כ') אומרת, כשמגיע זמנו של אדם למות, בא מלאך המוות וזורק בפיו של האדם טיפה מרה, וע"י זה פניו של אדם מוריקות. וכתוב במדרש, שבמערה נקברו רק מי שמת מיתת נשיקה, ולכן בא אברהם לבדוק אם שרה ג"כ נפטרה במיתת נשיקה, או ע"י מלאך המוות, ואחר שראה שאין פניה מוריקות כי לא מתה ע"י מלאך המוות וא"כ מתה מיתת נשיקה, יכולה היא להיקבר במערת המכפלה, וזהו "פְּנֵי מֵתוֹ"? **('מדשן ביתך').**

וַיָּקָם אַבְרָהָם וַיִּשְׁתַּחוּ לְעַם הָאָרֶץ לִבְנֵי חֵת (כג,ז)

ה"נודע ביהודה" הלך לאסוף צדקה לדבר חשוב, כשהגיע לבית של גביר רשע שהיה קמצן וגס רוח, אמר לו מלווהו, אין זה מכבודו של הרב להיכנס אליו, הוא בעל גאווה, גס ובור. ענה לו ה"נודע ביהודה", האדם הוא בחיר היצירה, אבל כשצריך לחלוב את הבהמה, מתכופפים לפניה וחולבים אותה, ולכן מוכן אני להתכופף לפניו ובלבד שנוציא ממנו מטבע לצדקה. **לרבי אברהם גניחובסקי** היתה הנהגה מיוחדת של ענווה, ובכל פעם שהיה פוגש מישהו, היה מתכופף ומברך אותו בענווה וחביבות. פעם אחת פגש את ידידו **רבי משה מרדכי שולזינגר,** התכופף כדרכו ודרש בשלומו. מיד בשנינותו אמר ר' משה מרדכי "וַיִּשְׁתַּחוּ אַבְרָהָם לִפְנֵי עַם הָאָרֶץ" **('מדשן ביתך').**

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה (כג,א)
בפרשת חיי שרה יש לנו 'ענייני שידוכים' – אליעזר יוצא לחפש שידוך ליצחק אבינו. אבל זה לא עוד שידוך, זה שידוך שצריך למישהו שהוא גבורה. יצחק אבינו, כל יסודו גבורה. צריך מישהו שימתיק את הגבורות. הולך אליעזר, מחפש כלה. מה כל אחד מחפש היום?

דבר ראשון שהמשפחה תהיה טובה, שיש לה יראת שמים, מידות טובות. אליעזר לא מחפש שום דבר אחר – מחפש מידות, מחפש לב טוב. "אני אומר לה אם את יכולה לתת לי מים לשתות, ואם היא תאמר 'גם לגמליך אשאב' – וואי, זאת היא האישה שהוכחת לעבדך ליצחק".

הבין אליעזר, והתורה מספרת את זה פעמים, שבשביל למתק את כל הגבורות, אתה יודע מה צריך לעשות? רק חסד. חסד ולב טוב ממתיקים לבן אדם את כל הגבורות שיש עליו. בן אדם לפעמים נתקע בכל מיני מצבים, והתורה פה מלמדת אותנו – איפה שיש חסד, איפה שיש לב טוב, אין שם גבורות. שם יש ישועות לבן אדם. **('דרשתי קרבתך' גיליון 65)**

וַתֵּלֶד שָׂרָה (כד,לו)
היה איזה יהודי אחד, אני חושב קרוב לאיזה עשר שנים שלא זכה לילדים. הוא נסע לאיזה פרופסור גדול, ששלח אותו אליו הרב פירר. הוא נסע אליו, הוא ואשתו. הרופא אמר להם שכדרך טבע אין אפשרות להביא ילדים. כדרך הטבע אין מציאות. אם יהיה נס – אז זה נס, אבל כדרך הטבע אין מציאות. הבעל נסע לרב חיים קניבסקי: "כבוד הרב, איזו מצוה בתורה עושה נסים? אני צריך עכשיו נס! הרופא אמר צריך נס. איזו מצוה בתורה עושה נסים שאני אזכה לילדים?"

אומר לו רבי חיים קניבסקי: "חז"ל אומרים במסכת בבא מציעא – 'ואם תוציא יקר מזולל – כפי תהיה'. אתה רוצה נס? 'תוציא יקר מזולל' – אתה תהיה כמו אלקים! אתה גוזר גזרה והוא מקים אותה". "כבוד הרב, אני מעולם לא דברתי עם אנשים חילונים, מעולם. אין לי אפשרות לגשת לחילונים ולהחזיר אותם בתשובה". אומר לו רבי חיים קנייבסקי: "מי דיבר אתך על חילונים? אני מדבר עלינו! בשכונה שלך... – אל תלך רחוק. בשכונה שלך, תחפש ילד שצריך עזרה בלמודים, תקדם אותו!"

סיפר האברך הזה: "בצהרים אחד, אחרי שהתלמידים חזרו מהתלמוד תורה. עליתי לחניה, אני רואה ילדים משחקים חוץ מילד אחד שנראה מוזנח, לא נראה טוב. אמרתי 'בסדר', שמתי עליו עין. למחרת עליתי, ראיתי את אותו ילד ככה זרוק שם. עוד יום, יומים – הסתכלתי וראיתי אותו ככה".

יום אחד אני קורא לו: "ילד, אתה רוצה ארטיק?" אמר "בטח!" לקחתי אותו למכולת, קניתי לו ארטיק. למחרת עליתי, אמרתי: "ילד, אתה רוצה טילון?" אמר "בטח, טילון, בטח!" לקחתי אותו, קניתי לו טילון. למחרת אני בא: "אתה רוצה מגנום?" "מגנום? בטח! מי לא רוצה מגנום? בטח!" קניתי לו מגנום. למחרת: "אתה רוצה גלידה?" אמר "בטח!" "תגיד, אתה רוצה ללמד אתי חמש עשרה דקות, רבע שעה?"

אמר לי "בטח! מה זה רבע שעה?!" ובאמת התחלתי ללמד אתו רבע שעה. והייתי קונה לו גלידות וארטיקים וממתקים, ולומד אתו רבע שעה. אחרי רבע שעה, זה נהיה חצי שעה. הכל בהנאה, בכיף, באמת למד יפה. אותו ילד היה אז בכתה ז'. וככה התקדמנו. כשהוא עלה לכתה ח' הוא אמר "ואוי, עכשיו כתה ח', אני צריך להתכונן עכשיו להתקבל לישיבה קטנה". הוא כבר רצה ללמד יותר.

ובאמת הוא התחיל ללמד יותר. למדנו שעה, שעה וחצי, שעתים – כל יום היינו לומדים. והייתי מכין אותו לישיבה קטנה. בחדש שבט יש את המבחנים בישיבה קטנה. בחדש שבט, הבחורצ'יק הזה הלך להתקבל לישיבה. הוא אומר לי: "כבוד הרב, אני רוצה לישיבה הזאת, החזקה הזאת". שלחתי אותו לבחינה בישיבה הזאת, והוא התקבל. תשעה חדשים אחר כך – זו היתה שנה מעברת – תשעה חדשים אחר כך נולד לי בן. בשבת תשובה, היתה ברית מילה.

ומי שהיה הסנדק, זה היה רבי חיים קניבסקי, הוא היה הסנדק. אתה רוצה מצוה שעושה נסים? אל תחפש לך הרבה דברים! בשכונה שלך, במקום שלך, איפה שאתה נמצא – תטיב עם איזה בן אדם! תטיב עם בן אדם! זה דבר שעושה נסים ונפלאות, נסים ונפלאות – מה אתה יכול לזכות!

תְּנוּ לִי אֲחֻזַּת קֶבֶר עִמָּכֶם וְאֶקְבְּרָה מֵתִי מִלְּפָנָי (כג,ד)

מספר הרב אשר פרץ שליט"א: אני מתגורר בבית שמש, ומשמש כר"מ בישיבה במודיעין עילית. עניין טכני של רישום וסידור מסמכים משמעותיים הטריד אותי. הוא נמשך ונסחב עד שסוף סוף קבעו לי תור בסניף של המשרד בבאר שבע. ביום המיועד, י"ז באלול תשפ"ו, אחרי השיעור בישיבה שמתי פעמיי לתחנה, ובשלושה אוטובוסים הגעתי לבסוף לבאר שבע. במשרד התנהל הכול על הצד היותר טוב ברוך ד', ועדיין היום גדול.

אמרתי, אם הגעתי עד כאן, מה טוב יהיה להיכנס לבית החיים, שם טמונים סבא וסבתא של אשתי. ידעתי בדיוק היכן הם טמונים: חלקה שלוש, שורה אחת. זכרתי מצוין, והלכתי לשם. חיפשתי על המצבות את שמותיהם, אבל למרות הרישום במוח, ועל אף שהיה לי ברור שאני יודע היכן המצבות, לא מצאתי אותם. סרקתי את שורת המצבות הלוך וחזור, פניתי לשורות הסמוכות, אולם הסבא והסבתא פשוט נעלמו. תליתי זאת בזיכרוני הלקוי. אמנם בדרך כלל הוא מוכיח את עצמו, אבל הפעם לא.

יכול גם להיות שמהפעם הקודמת ועד עתה נערכו אי אילו שינויים במראה הכללי של בית החיים, וזה מה שבלבל אותי. לא רציתי לוותר על פקידת הקברים, כי שיערתי שלא אצליח להגיע שוב לבאר שבע לפני ראש השנה. פניתי לחברה קדישא וביקשתי שיפתרו לי את התעלומה. שם שאלו אותי לשם הסבתא, ואמרו לי כי טעות בידי. פרחה סלם בת מסעודה טמונה בחלקה שש ולא בחלקה שלוש.

ניגשתי למקום שהורו לי החברה קדישא, ואכן מצאתי שם מצבה על שם פרחה סלם בת מסעודה, אלא שזו הייתה אישה אחרת, לא הסבתא. הסבתא נפטרה לפני שש שנים, ואילו על המצבה הנוכחית היה רשום שהיא הסתלקה בתשנ"ג. בעוד אני תוהה על הדבר, פערתי את עיניי בתדהמה. על המצבה היה רשום יום פטירתה של האישה: י"ז באלול. י"ז באלול! היום! הקב"ה זימן אותי לכאן, כדי שאפקוד את קברה של בת ישראל ביום היארצייט שלה! אין לי מושג בנשמות, אין לי מושג בכל המהלכים השמימיים, אולם עובדה היא: הקב"ה רצה שאגיד תהילים לעילוי נשמתה. זה היה ברור לי כל כך. בהתעוררות, אמרתי שם כמה פרקי תהילים, ואחר כך פניתי למקום קבורתם של הסבא והסבתא.

הפעם מצאתי את הקברים בקלות רבה, בשורה הראשונה שבחלקה השלישית. המצבות ניצבו שם דוממות במקומן, זו לצד זו, בדיוק כמו שזכרתי אותן. איך זה שלא ראיתי אותן קודם לכן?! כיצד ייתכן שעברתי לידן כמה פעמים ולא הבחנתי בהן?! אין לכך שום הסבר, מלבד ההסבר הפשוט כי תפקיד נוסף נועד לי באותו יום, והקב"ה עצם לי את העיניים, שלא אראה את הקברים שאני מחפש, כדי שאגיע לקברה של פרחה סלם בת מסעודה ע"ה ואגמול עימה חסד של אמת.

אין לי מושג מי היא אישה יקרה זו, שהקב"ה סידר בשבילה שאתגלגל אל משרד בבאר שבע דווקא באותו יום, ושיישאר לי מספיק זמן כדי לפקוד את קברה. אם מישהו מהקוראים יוכל להשלים את החלק הזה בפאזל, נודה לו מאוד. **('עלון השגחה פרטית' גליון 12 2)**

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים שְׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה (כג,א)

נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שע"י בשורת העקידה, שנזדמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט, פרחה נשמתה ממנה ומתה **(רש"י)**. מיתתה של שרה נסמכה לעקידת יצחק, כידוע, כי השטן בא אל שרה וסיפר לה על העקידה, ומרוב שמחה על זה שבנה זכה להיות קרבן עולה, פרחה נשמתה ונפטרה. אומר **ה"פענח רזא"**, יש בזה מידה כנגד מידה, כשבא המלאך לבשר לשרה שיוולד לה בן "ותצחק שרה בקרבה", היא חשבה שהמלאך מטעה אותה, לכן בעת עקידת יצחק בא המלאך והטעה אותה כאילו נשחט יצחק. **('מדשן ביתך')**

וַיַּקַּח הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גְמַלִּים מִגְּמַלֵּי אֲדֹנָיו (כד,י)

ה'**חזקוני**' כותב רמז נאה, מדוע לקח אליעזר עשרה גמלים, אלא איתא במסכת כלה, שהמקור ל'ברכת אירוסין' הוא, מן הפסוק (להלן כד,ס): 'וַיְבָרְכוּ אֶת רִבְקָה' זו ברכת אירוסין. והנה איתא בריש כתובות (ז,ב) שצריך לומר ברכת אירוסין בעשרה. מחמת כן לקח אליעזר עשרה גמלים, ועל כל גמל רכב אדם שהנהיג את הגמל, וכך יהיה מנין לברכת אירוסין... **('שיח הפרשה')**

וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לִבְנִי לְיִצְחָק (כד,ד)

היה איזה אחד שהתקשר לראש הישיבה לברר על אחד הבחורים. הוא לא רצה לשמוע מהשדכן, כי הראש ישיבה הזה הוא חבר שלו. למדו בישיבה ביחד, בכולל גם היו חברותא. רצה דווקא לברר אצלו. כי את הראש ישיבה הזה הוא מכיר אותו טוב. התקשר לראש הישיבה, ודברו ממש כידידים. ולאחר מכן אמר לו: "יש לך בחור פלוני בישיבה, הבחור הזה והזה, אני רוצה לברר עליו". מספר ראש הישיבה שהוא היה נבוך: "מה אני אגיד לו? איך אני אגיד לו על הבחור הזה?!". אמרתי לו: "תשמע, אצלו הכל משונה, הכל משונה אצלו". טוב, הוא שמע את זה. והנה אחרי שבוע אני שומע שעשו 'וואר"ט'! עשו 'וואר"ט' עם הבחור ישיבה שהוא שאל אותי עליו! לא הבנתי מה קרה פה: "תגיד לי, מה, הוא נורמלי? אני אמרתי לו שכולו משונה, שהבחור הזה משונה!". טוב, באתי גם אני ל'וואר"ט'. אני שואל אותו: "מה עלה בדעתך לסגור את ה'וואר"ט' הזה?", הוא אומר לי: "תראה, אתה אמרת ש'הקול' שלו משונה. אני לא צריך חתן שהוא פייטן! אמרתי, בסדר, ה'קול' לא מפריע, שיהיה הקול משונה, אבל העיקר שהשאר בסדר". אמרתי: "טוב, אני התכוונתי עם כ"ף – שכולו משונה, והוא הבין עם קו"ף – רק ה'קול' שלו. כשאלקים החליט שזה השידוך – זה השידוך באמת!". **('דרשתי קרבתך' גיליון 66)**

וַתֵּלֶד שָׂרָה (כד,לו)

מעשה שהיה עם הרה"ק רבי חיים מצאנז זי"ע. כשהיו מזכירים לפניו בקויטל קודם הלידה, והיו שואלים איזה שם לתת לתינוק, והוא היה עונה ברוח קדשו, ועפי"ז היו יודעים אם יוולד זכר או נקבה. כי אם היה נותן שם של בן ידעו כי יוולד בן ואם היה נותן שם של בת ידעו כי תיוולד בת. פעם אחת מיהר ה'דברי חיים' לנסוע לאיזה מקום, ובא אחד במרוצה והזכיר את זוגתו שצריכה ללדת. ושאל הבעל איזה שם לתת לתינוק. ענה לו הדברי חיים: באם יוולד בן תתן לו שם פלוני (והזכיר שם זכר) ובאם יוולד בת תתן לה שם פלונית (והזכיר שם של נקבה), הנוכחים התפלאו לשמע התשובה, כי היה רגיל לומר רק שם אחד. כשהגיע העת ילדה האשה בן זכר, ונתנו לו השם שאמר הדברי חיים זי"ע, בהגיע עת דודים נשא לאשה, אשה ששמה כהשם שאמר מרן הדברי חיים זי"ע אז באם ייוולד נקבה.

וביאור הדבר, מובא בזוהר הקדוש (פרשת לך לך דף צא) להסביר מהו "קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף", שבעולם הנשמות נשמת הבעל והאשה נמצאים במקום אחד, והקב"ה מפריד ביניהם ומוריד את נשמת האשה למקום אחד ואילו נשמת הבעל למקום אחר.

הדברי חיים מצאנז זי"ע ברוח קדשו היה מתבונן ורואה בעולם הנשמות את הנשמות שיש קשר ביניהם וכשהיה לו זמן היה מתבונן איזו נשמה נמצאת עתה מולו ולפי זה היה בוחר איזה שם לתת. אבל כאשר לא היה לו פנאי לבדוק היטב, שהרי כל זיווג הוא אכן מה ששני הנשמות קשורים יחד למעלה. והמליץ להם את שני השמות של הגבר והאשה אשר ראה בעולם הנשמות.

ובדרך זו מפרש הדרכי תשובה ממונקאטש זי"ע, הכתוב "וַתִּצְחַק שָׂרָה בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר , שראתה ברוח קדשה שעתיד להיוולד לה ילד, אך רצה לבדוק מי תהיה הזיווג שלו, וכשראתה שזו תהיה "רבקה" "קרבה" אתוון רבקה, וזהו "ותצחק שרה בקרבה", ששמחה בזיווגה של בנה.

וכתב השל"ה הקדוש (פרשת וישלח) שמילת "ירך" נוטריקון: ים רקיע כסא. יעו"ש מה שהרחיב בזה. והיינו, הגמרא במנחות (מג): תניא, היה רבי מאיר אומר, מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין, מפני שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע, רקיע לכסא הכבוד. ע"כ. על פי זה יש לומר, כי אברהם ביקש מאליעזר שישם ידו תחת ירכו, בכדי להזכיר לו את כסא הכבוד שהוא מקום שורש עולם הנשמות. וישתדל להביא את רבקה שהיא נשמתה נמצאת ליד נשמת יצחק והיא משורש נשמתו. **('נחלת שדה' גיליון 618)**

הקדשות העלון:

בע"ה זיווג הגון: נועה בת יעל, קרן בת רחל, ספיר שמחה בת חנה, שירה דניאל בת ציונה. **לזרע בר קיימא:** מורן בת רותי, לירז בת מרים. אורטל בת תקווה, עדן שירה בת גילה. **לפרנסה בשפע:** שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה. **לרפואה שלמה:** מרים בת ציפורה, שמואל בן דבורה. **לעילוי נשמת:** ציפורה בת מורוור ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, , יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, משה אברהם בן גניה ז"ל, לעילוי נשמת חיילנו והנרצחים ב7 לאוקטובר.